Qorti ta' l-Appell
(Kompetenza Inferjuri)

Imhallef Anthony Ellul

Appell Civili numru:- 477/1989/2

John, Nicholas u Maria mart Alfred Camilleri, ahwa Vassallo u l-istess Alfred Camilleri bhala kap tal-komunjoni tal-akkwisti u b'digriet tal-Qorti tal-24 ta' Novembru 2014, l-atti gew trasfuzi minn fuq id-decujus John Vassallo ghal fuq Gerolamo sive Jimmy u Maria Nicholina sive Marie Colette ahwa Vassallo (appellanti)

vs

Alfred Farrugia, bhala amministratur tal-beni Ekklesjastici tal-Arcidjocesi ta' Malta, u b'digriet tat-12 ta' Settembru 1989 il-kliem *'amministratur tal-beni Ekklesjastici tal-Arcidjocesi ta' Malta'* gew sostitwiti bil-kliem *'bhala Kap tat-Taqsima Finanzi Tal-Kurja Arciveskovili ta' Malta ghan-nom l-Amministratur tal-Entijiet Ekklesjastici kollha ta' Malta'*, (appellat)

Maria Lourdes mart Joseph Sciberras u l-istess Joseph Sciberras fil-kwalita' tieghu ta' kap tal-komunjoni tal-akkwisti ghal kull interess li jista' jkollu u b'digriet tal-Qorti tat-18 ta' Frar 2015 l-atti gew trasfuzi minn fuq id-decujus Joseph Sciberras ghal fuq Nicholas, Antoinette u Maria ahwa Sciberras (appellati)

16 ta' Gunju, 2017.

Il-Qorti:

Rat **l-Avviz tal-atturi John Vassallo et tal-21 t'April 1989** permezz ta' liema huma talbu lill-Qorti tal-Magistrati sabiex (i) tiddikjara u tiddeciedi li r-raba' maghruf bhala "Tal-Fulija", limiti tas-Siggiewi, jinsab fil-pussess taghhom b'titolu ta' qbiela minghand il-konvenut Farrugia stante li din kienet imqabbla lill-mejjet missierhom Giuseppe Vassallo u li huma inkwilini ta' din ir-raba' flimkien mal-konvenuta ohthom Maria Lourdes Sciberras; u (ii) tordna li kwalsiasi ricevuti ta' qbiela minghand il-konvenut Alfred Farrugia nomine jinhargu f'isem il-werrieta kollha ta' Giuseppe Vassallo u cioe' f'isem il-konvenuti u Maria Lourdes Sciberras u zewgha Joseph Sciberras.

Rat **in-Nota tal-eccezzjonijiet tal-konvenuti Maria Lourdes u Joseph konjugi Sciberras tal-24 ta' Mejju 1989**[1] permezz ta' liema eccepew illi huma ghandhom titolu validu fil-lokazzjoni tar-raba' maghrufa bhala "Ta' Fulija" billi din kienet giet

[1] Fol 2.

imwellija lill-konvenuta Maria Lourdes minn missierha Giuseppe Vassallo;

Rat **in-Nota tal-eccezzjonijiet tal-konvenut Alfred P. Farrugia tat-8 ta' Mejju 1989**[2] permezz ta' liema huwa eccepixxa hekk: (i) Preliminarjament, fil-kwalita li fiha hu gie citat, ghandu jigi mehlus mill-osservanza tal-gudizzju billi hu m'huwiex l-"Amministratur tal-Beni Ekklezjastici tal-Arcidjocesi ta' Malta". L-Amministratur ta' dawn il-beni hu Monsinjur Arcisqof bid-dritt tar-rapprezentanza gudizzjarja a tenur tal-artikolu 786(1) tal-Kodici ta' Procedura Civili. L-eccipjenti jagixxi u jigi mharrek "bhala Kap Taqsima Finanzi tal-Kurja Arciveskovili ta'Malta ghan-nom l-Amministratur tal-Entijiet Ekklezjastici Djocesani kollha ta'Malta."; u (ii) fil-meritu, huwa jirrimetti ruhu ghal dak li eventwalment tiddeciedi l-Qorti fuq il-provi li jitressqu quddiemha valjati fid-dawl ta' dak li jiddisponi l-artikolu 2 tal-Att tal- 1967 dwar it-Tigdid ta' Kiri ta' Raba' (Att XVI) dwar ghand min ghandha tghaddi l-kirja ta' ghalqa meta jmut il-kerrej.

Rat **is-sentenza tal-Qorti tal-Magistrati (Malta) tas-16 ta' Novembru 2015** li ddecidiet hekk-

"Ghal dawn ir-ragunijiet, il-Qorti tilqa' l-eccezzjoni tal-konvenuti Maria Lourdes Sciberras, u Nicholas, Antoinette u Maria ahwa Sciberras, li assumew l-atti minflok il-mejjet konvenut Joseph Sciberras, u tichad it-talbiet kollha tal-atturi Gerolomo sive Jimmy u Maria Nicholina sive Marie Colette ahwa Vassallo, li assumew l-atti wara l-mewt ta' missierhom l-attur John Vassallo, Nicholas Vassallo u Maria u Alfred konjugi Camilleri, bl-ispejjez kollha kontra l-istess atturi."

L-atturi appellaw minn din is-sentenza u l-konvenuti appellati wiegbu[3]. Waqt is-seduta tat-30 ta' Jannar 2017[4] dehru l-partijiet assistiti mid-difensuri u saret ttrattazzjoni.

Dan il-kaz kien qieghed jinstema' kontestwalment mal-kawza 475/89 fl-ismijiet "John Vassallo vs Alfred Farrugia et" u l-provi mressqa f'dak il-kaz jghoddu wkoll ghall-kaz tal-lum[5].

Il-Qorti qrat l-atti taz-zewg kawzi.

L-aggravju huwa li l-ewwel Qorti ghamlet apprezzament zbaljat tal-provi b'dana li waslet ghall-konkluzjoni zbaljata. Fil-fehma taghhom, l-evalwazzjoni tal-provi kellha twassal ghal ezitu favorevoli ghat-talbiet taghhom.

---

[2] Fol 3.

[3] Fol 11 et seq u fol 18 et seq.

[4] Fol 39.

[5] Skont qbil bejn id-difensuri tal-partijiet a fol 151 tal-kaz App Nru 475/89.

L-appellati jirribattu li l-ewwel Qortii ghamlet ezami akkurat tal-kaz u s-sentenza hija gusta.

Fatti.

i. Il-partijiet fil-kawza John, Nicholas, Maria u Maria Lourdes huma ulied Giuseppe u Antonia Vassallo;

ii. Giuseppe Vassallo, bidwi, kellu bi qbiela circa sebghin tomna raba' fosthom dik maghrufa bhala "Tal-Fulija", oggett tal-kawza. Is-sid kienet il-Kurja;

iii. Skont ir-records tad-Dipartiment tal-Agrikoltura **fit-28 ta' Novembru 1974** Giuseppe Vassallo ma baqax registratat bhala l-gabillott tar-raba' u din dahret ghal fuq l-attur. Dakinhar ukoll iddahlet Nota fir-*records* tal-Ghammieri li dan ir-raba' qed jinhadem minn ulied Giuseppe Vassallo - John, Consolata, Nicola u Maria Lourdes (partijiet fil-kawza)[6];

iv. Permezz ta' **skrittura privata maghmula quddiem in-Nutar Antoine Agius fl-4 ta' Gunju 1987**, Giuseppe Vassallo ceda lill-appellata Maria Lourdes Sciberras l-qbiela ta' diversi raba' fosthom ir-raba' "Tal-Fulija" limiti tas-Siggiewi tal-kejl ta' circa 13-il tomna u bil-blat mieghu. Fil-kuntratt jinghad li c-cessjoni qeghda ssir bhala hlas tal-obbligazzjoni ta' Giuseep Vassallo fl-ammont ta' Lm6,000 li l-istess appellata kienet hallset ghall-ikel u bzonnijiet ohra tieghu u tal-mejta martu Antonia Vassallo;

v. **Giuseppe Vassallo miet fis-17 ta' Gunju 1987**[7] u skont l-ahhar **testament tieghu u ta' martu tal-4 ta' Marzu 1987** hallew bhala eredi universali taghhom lil uliedhom kollha u cioe Giovanni, Maria Lourdes mart Joseph Sciberras, Maria Consolata mart Alfred Camilleri, Suor Stefania fis-seklu Maria Rosaria, u Nicola fi kwoti ndaqs bejniethom[8];

vi. Sal-mewt ta' Giuseppe Vassallo, l-avvizi u l-ircevuti ghall-hlas tal-qbiela mill-Kurja dejjem baqghu johorgu fuq Giuseppe Vassallo[9];

vii. Wara li miet Giuseppe Vassallo, Maria Lourdes Sciberras ghamlet talba lill-Kurja sabiex il-qbiela tar-raba' "Ta' Fulija" tinqaleb fuq isimha izda minhabba kontestazzjoni li saret minn huha John Vassallo, ebda wiehed minnhom ma gie rikonoxxut[10].

---

[6] Fol 108.

[7] Certifikat tal-mewt a fol 27.

[8] Fol 21 et seq.

[9] Xhieda ta' Mons Carmelo Zammit a fol 156 u ta' Fr Joseph Caruana a fol 191.

[10] Xhieda ta' Mons Carmelo Zammit a fol 156 et seq u ta' Dr Paul Mallia a fol 53 et seq.

viii. Fil-21 t'April 1989 gew intavolati l-proceduri fl-ismijiet premessi.

Konsiderazzjoni.

Il-pretensjoni tal-atturi hi li l-art tal-Fulija tinsab fil-pussess taghhom bi qbiela flimkien mal-konvenuta, ghaliex fit-28 ta' Novembru 1974 Giuseppe Vassallo (l-inkwilin) ceda l-kirja. Ovvjament jekk sehhet l-allegata cessjoni tal-kirja, allura dak li sar fl-4 ta' Gunju, 1987 bejn il-konvenuta u missierha m'ghandu l-ebda effett. L-ewwel qorti fis-sentenza kkunsidrat jekk fl-1974 saritx cessjoni tal-kirja favur il-kontendenti.

L-ilmenti tal-appellanti huma marbuta mal-apprezzament tal-provi li sar mill-ewwel Qorti. Normalment din il-Qorti ma tiddisturbax l-apprezzament tal-provi maghmul fl-ewwel stadju sakemm ma jirrizultax xi zball manifest li jekk ma jigix retifikat parti jew ohra ssofri ingustizzja. Il-poter ta' din il-Qorti huwa estiz ghall-iskrutinju tal-provi sabiex jigi stabbilit jekk il-konkluzjoni tal-ewwel Qorti kinitx wahda li dik il-Qorti setghet ragjonevolment tasal ghaliha mill-provi mressqa.

Huwa pacifiku li l-ligi applikabbli hija l-Att dwar it-Tigdid ta' Kiri tar-Raba' (Kap 199 tal-Ligijiet ta' Malta).

Il-qofol tal-vertenza hi dwar min mill-ahwa ghandu jkun rikonoxxut bhala t-titolar tal-qbiela fuq ir-raba' in kwistjoni wara l-mewt ta' missierhom, li l-partijiet jaqblu li kien l-inkwilin tar-raba'.[11] Dan in linea ma' dak li jipprovdi l-artikolu 2 tal-Att fejn wara l-mewt tal-kerrej, il-preferenza ghall-qbiela tmur favur il-membru tal-familja li jkun cessjonarju tal-kirja, u fin-nuqqas, din tghaddi ghand il-membri tal-familja skont l-ordni stabbilita fl-istess Att.

Skont il-Kap. 199 *'cessjonarju tal-kirja'* tinkludi:

"… sub-konduttur, u ma jkun hemm la persuna li lilha tkun giet ceduta l-kirja u l-anqas subkonduttur, il-persuna li tkun attwalment tgawdi l-kirja bil-kunsens espress jew tacitu tal-kerrej, u "cessjoni" ghandha tiftiehem skond hekk".

Fil-kors tal-provi l-appellanti sostnew li r-raba' in kwistjoni kien jitgawda u jinhadem minnhom biss u mhux minn ohthom Marie Lourdes. L-appellant Nicholas Vassallo xehed hekk[12] –

---

[11] Fl-avviz li bih inbdew dawn il-proceduri, l-atturi ddikjara li r-raba' tal-Fulija kienet imqabbla lil missierhom Giuseppe Vassallo.

[12] Fol 47.

"Jiena u z-zewg huti l-atturi ilna nahdmu din l-art sa mill-1974. Sa fejn naf, il-konvenuta qatt ma kienet tahdem din l-art. Ohti l-konvenuta tahdem raba' iehor li kien ta' missierna."

Fis-seduta tat-18 ta' April, 2012 xehed:

"Qabel id-data fuq din l-ircevuta, l-art tal-Fulija msemmija fuq din l-ircevuta kienet diga' tinhadem minn hija John Vassallo. Parti ohra mill-istess raba' kienet tinhadem minn ohti ohra cioe Consolata sive Connie mizzewwga Camilleri. Parti ohra kienet tinhadem minni. Matul in-1980, l-istess raba' kien jinhadem minn hija John li semmejt, ohti Consolata li semmejt ukoll kif ukoll jiena. In rigward ohti, Maria Lourdes Sciberras, din ma kienet tahdem l-ebda parti ta' din ir-raba'…. Il-maggior parti tar-raba' gie mghoddi lill-hija John li kien jahdem fir-raba'".

L-appellat Joseph Sciberras minn naha l-ohra kien xehed hekk[13]-

"Dan ir-raba' u raba' iehor huwa mnizzel l-Ghammieri, kien jinhadem minn Ganni Vassallo, Maria Lourdes Sciberras, Nicholas Vassallo, u Konsulata Camilleri. Dan ir-raba' konna mmorru nahdmu ahna wkoll, jiena u l-mara, u anke konna nqabbdu nies barranin.

Ahna ma bqajniex immorru nahdmu f'dan ir-raba' il-ghaliex Ganni Vassallo, l-attur, habat ghalija u ghall-mara tieghi diversi drabi."

L-appellata Maria Lourdes Sciberras ukoll ikkonfermat fl-affidavit taghha li ghall-istess raguni ma baqghux imorru jahdmu go din ir-raba'[14].

Diversi bdiewa u kaccaturi li tressqu bhala xhieda mill-partijiet bejniethom ikkonfermaw li xi drabi kienu jaraw lill-appellata Maria Lourdes imma l-aktar kien jaraw lill-attur jahdem ir-raba' in kwistjoni.

Madankollu, dawn il-provi wahedhom ma jissarfux fi prova ta' titolu favur l-atturi. It-tgawdija tal-oggett tal-kirja m'huwiex bizzejjed biex wiehed jitqies bhala cessjonarju tal-kirja u li skont il-Kap. 199 hu meqjus bhala kerrej u li jinghata preferenza meta jkun hemm membru tal-familja tal-kerrej wara l-mewt tal-kerrej.

Imbaghad fir-rigward tal-hlas tal-qbiela, l-appellanti nsistew li l-hlas tal-qbiela kienu johorguh huma u wiehed minnhom kien imur hu biex ihallas il-qbiela lill-Kurja[15]. Huma

[13] Fol 172 et seq.

[14] Fol 200J.

[15] Xhieda ta' Nicholas Vassallo a fol 49 et seq.

esebew ukoll xi fotokopji ta' ricevuti ta' hlasijiet li jidher li kienu saru mill-appellata Consolata Camilleri lil ommhom Antonia Vassallo bhala hlas "ta' qbiela" ta' parti mir-raba Tal-Fulija ghall-perjodu bejn l-1 ta' Jannar 1978 sad-19 t'Awissu 1986[16].

Il-qorti tosserva:

i. L-original tal-ktieb tal-kera ezibit mill-appellant Nicholas Vassallo[17] juri hlas ta' qbiela li saret lill-Kurja ghal perjodu bejn Awissu 1976 u Awissu 1980 **f'isem Giuseppe Vassallo[18]**, inkluz ghalhekk parti mill-perjodu li tieghu l-appellanti ezibew il-fotokopji ta' xi hlasijiet li setat ghamlet Consolata Camilleri lil ommha; u

ii. Fl-iskrittura tal-4 ta' Gunju 1987, Giuseppe Vassallo kien iddikjara hekk –

"L-istess Vassallo jiddikjara illi……l-hlas ta' kull min hadem xi xoghol f'dan ir-raba jew f'raba iehor ghalkemm sar minn ibnu Giovanni Vassallo fir-realta' l-flus ta' dan tajhomlu l-istess missieru Giuseppe Vassallo u martu Antonia nee Ellul[19]."

Il-pretensjonijiet tal-appellanti li jigu rikonoxxuti flimkien mal-appellata Maria Lourdes Schembri bhala inkwilini ta' din ir-raba' huma kollha bbazati fuq l-argument li kienet saret cessjoni tal-kirja tar-raba' lill-ahwa minn missierhom fl-1974. Min-naha l-ohra, l-appellata Maria Lourdes Sciberras issostni li c-cessjoni tal-kirja saret unikament a favur taghha bis-sahha ta' skrittura privata li kienet iffirmat ma' missierha fl-1987.

Cessjoni ta' kirja trid issir bil-miktub (ara s-sentenza citata fil-kawza 475/1989).

L-attur John Vassallo xehed[20] –

"Missierna, cjoe missier l-atturi u missier il-konvenuta Sciberras, kien qassam l-art li kellu bi qbiela fost l-ahwa fl-1974.

L-art tal-Fulija kien ta bicca minnha lill-attur Nicholas Vassallo, li ghadu jahdimha sal-lum; bicca lill-attrici Maria Consolata Camilleri, li ghadha tahdimha sal-lum; u l-kumplament lili. Jien ukoll ghadni nahdem il-bicca li kien assenja lili. Il-konvenuta ma haditx bicca minn din l-art ghax ma riditx ghax qalet li ma kinitx tiflah u saqajha jugugha; fil-fatt ftit wara kienet boarded out mill-impjieg taghha.

---

[16] Fol 138 et seq.

[17] Seduta tat-12 ta' Settembru 1989 fl-atti tal-kaz konness App Nru 475/89.

[18] Zewg ricevuti b'kollox.

[19] Fol 20.

[20] Fol 45.

Il-qsim tal-art sar bil-miktub; cioe' missieri kien ghamel kitba iffirmata minnu, quddiem, bhala xhud certu Pace, illum mejjet. Missieri biss, apparti x-xhud kien iffirma; la jien u lanqas ommi ma ffirmajna. F'seduta ohra nesebixxi kopja ta' l-Iskrittura.

Sussegwentement, jiena u missieri morna l-Ghammieri u r-raba' dawwarnieh fuq il-biljett tieghi. Lil missieri kont tajtu somma flus, indikata fl-iskrittura, tal-benefikati."

Kopja ta' din l-allegata skrittura qatt ma giet prezentata. Fir-rikors tal-appell qalu:

"(14) Illi kuntrarjament ghal dak li sostniet il-Qorti tal-Magistrati, c-cessjoni minn Giuseppe Vassallo lil uliedu kollha rigwardanti l-art tal-Fulija saret meta huwa bil-miktub mar icedi quddiem l-Ufficjal Pubbliku tal-Agrikoltura tal-Ghammieri l-art li huwa kien jahdem u ***<u>ttrasferiha fuq l-erba' uliedu l-kontendenti in kawza</u>*** *u ghalhekk l-assenjazzjoni li suppost saret 12 il-sena wara lil wahda mill-ulied, hija sussegwenti u mhix valida skond il-ligi."*

Fin-nota ta' sottomissjonijiet li pprezentaw fl-ewwel qorti, qalu wkoll:

"Illi din ir-raba' giet effettivament maqsuma u kull wild ossija l-eredi ta' John Vassallo, Dottor Nicholas Vassallo u Consolata Camilleri jahdmu l-parti distintiva mill-istess raba' kif tahdem il-parti taghha l-intimata Maria Lourdes Sciberras".

Dan ifisser li dak li qalu fin-nota ta' sottomissjonijiet u rikors tal-appell ma jaqbilx ma dak li xehed l-attur John Vassallo.

Il-qorti tkompli zzid li:

i. Kulma xehed ir-rapprezentant tal-Agrikoltura Anthony Borg kien li missier il-kontendenti qaleb ir-raba' fuq uliedu u saret dikjarazzjoni li qed jahdmuhom. Ix-xhud ma semma u lanqas ma pprezenta skrittura ta' cessjoni tal-kirja tar-raba'. Borg qal hekk[21] –

"Skond il-kotba taghna Guzeppi Vassallo missier il-kontendenti kien dawwar xi raba' fuq John Vassallo. Dan kien…..28 ta' Novembru 1974. Meta sar dan it-tidwir tar-raba' saret nota fuq il-ktieb ta' John Vassallo, u n-nota tghid hekk, Ir-raba' li ttiehed minn ghand Vassallo Joseph ktieb tar-raba Nru 553 Siggiewi qieghed jinhadem minn John ktieb tar-raba' 874. Maria Lourdes, Consolata u Nikola ktieb tar-raba' 1087 Siggiewi, l-istess data, 28 ta' Novembru 1974. Din in-Nota qeghda bil-lapes."

[21] Fol 108-109.

ii. Ma gie pprezentat l-ebda dokument li jikkonferma li l-allegata cessjoni tal-1974 saret bil-miktub. Il-prova li hemm hu li r-raba' ma baqghetx registrata f'isem Giuseppe Vassallo. Ghal finijiet ta' cessjoni ta' kirja dak li jinghad bil-fomm ma jghoddx. Ghalhekk ghalkemm fir-rikors tal-appell l-atturi argumentaw li Giuseppe Vassallo *"…. ffirma din it-tali cessjoni quddiem Ufficjal Pubbliku tal-Agrikoltura…."* Fatt li ma saret l-ebda prova tieghu.

iii. Lill-Kurja hadd mill-appellanti ma pprezentalhom xi skrittura tal-1974. L-unika "prova tat-titolu tal-qbiela" fuq ir-raba *de quo* fornita minnhom kien biss invece kopja ta' dokument datat 28 ta' Dicembru 1980[22] li jghid li Giuseppe Vassallo kien qieghed jircievi s-somma ta' Lm270 bhala hlas minghand ibnu l-kbir Ganni Vassallo li jinkludi t-twellija tar-raba kollu mahdum minnu ghajr ghal zewg porzjonijiet raba' hemm indikati. Dokument li ssemma wkoll fil-kawza l-ohra 475/1989. Dak li nghad fis-senenza li nghata f'dak l-appell japplika *mutatis mutandis* ghal dan il-kaz. Dokument li jista' jinghad li jikkontradici t-tezi tal-appellanti li saret cessjoni tal-qbiela tar-raba' tal-Fulija fl-1974, meta tqies li fid-dokument jissemma biss l-attur John Vassallo.

Fil-fehma tal-Qorti, maghmula dawn il-konsiderazzjoni legalment l-ewwel qorti kellha dritt tikkonkludi li ma saritx il-prova tac-cessjoni tal-kirja fl-1974 ghaliex:

"L-atturi ma ppruducew l-ebda skrittura bil-miktub, kif tezigi l-ligi, sabiex jippruvaw l-allegazzjoni taghhom li missierhom cedielhom partijiet mill-art tal-Fulija"[23].

Min-naha l-ohra mbaghad, l-ewwel Qorti kellha quddiemha l-iskrittura tal-4 ta' Gunju 1987 bejn Giuseppe Vassallo u bintu l-appellata Maria Lourdes Sciberras li saret quddiem Nutar[24]. Vassallo bl-aktar mod car jiddikjara li huwa:

"qieghed icedi l-qbiela ta' dawn is-segwenti raba lil bintu Maria Lourdes Sciberras li huma:

(a) ir-raba "Tal-Fulija" limiti tas-Siggiewi tal-kejl ta' circa 13 il-tomna u bil-blat ta' mieghu.

[…..]

L-istess Vassallo jiddikjara illi l-qbiela qeghda tigi ceduta lil istess bintu Maria Lourdes Sciberras u qieghed jiddikjara li l-hlas ta' kull min hadem xi xoghol f'dan ir-raba' jew f'raba' iehor ghalkemm sar minn ibnu Giovanni Vassallo fir-realta' l-flus ta' dan tajhomlu

[22] Fol 342.

[23] Fol. 13 tas-sentenza.

[24] Fol 20

l-istess missieru Giuseppe Vassallo u martu Antonia nee Ellul."

L-ewwel Qorti kkonkludiet hekk dwar din l-iskrittura:

"Min-naha l-ohra, fil-kaz tal-konvenuta Maria Lourdes Sciberras, ic-cessjoni saret bi skrittura privata quddiem nutar ai termini tal-Artikolu 1470 tal-Kodici Civili. Huwa vera li mill-atti ma jirrizultax li c-cessjoni giet notifikata lill-konvenut Alfred Farrugia nomine b'att gudizzjarju, pero mix-xhieda ta' Dottor Pawlu Mallia, assessur tal-Kurja, jirrizulta li hu kien lest li jirrikonoxxi lill-konvenuta bhala kerrejja ta-raba' in kwistjoni, kieku ma kienx hemm il-kontestazzjoni tal-attur. Dan ifisser li l-Kurja kienet irrinunzjat ghad-dritt taghha li tigi notifikata bic-cessjoni b'att gudizzjarju."

Konkluzjoni li fil-fehma tal-Qorti hi gusta.

Il-pern tal-aggravju tal-appellanti huwa illi din l-iskrittura privata bejn l-appellata Maria Lourdes Sciberras u Giuseppe Vassallo hi:

i. falza u nveritiera; u
ii. f'kull kaz, din l-iskrittura ma tistax thassar ic-cessjoni u assenjazzjoni tal-istess raba' li missierhom Giuseppe Vassallo kien ghamel favur l-ahwa kollha fit-28 ta' Novembru 1974.

Fin-nota ta' sottomissjonijiet l-atturi qalu:

"Illi d-dokument li pprezentat Maria Lourdes Sciberras ossija l-iskrittura redatta suppost min-Nutar Antoine Agius, dokument IRI fil-process rigwardanti t-twellija tar-raba tal-Fulija u ta' Brija hija falza u inveritiera minkejja li saret sussegwenti ghac-cessjoni u assenjazzjoni tal-istess raba' li saret mill-istess Giuseppe Vassallo quddiem l-ufficjal pubbliku tal-Ghammieri bil-kunsens u l-approvazzjoni tieghu".

Il-fatt li l-atturi kienu qeghdin jahdmu xi partijiet mir-raba' tal-Fulija ma jfissirx li l-iskrittura ta' Gunju, 1987 ma kinitx valida. Il-qorti zzid li n-Nutar li quddiemu giet iffirmata din l-iskrittura indika fiha li –

"L-imsemmi Guiseppe Vassallo ghamel il-marka tieghu fuq din l-iskrittura wara li jien spjegajt il-kontenut taghha lilu u l-xhieda fuq iffirmati minni nutar maghrufa.....[25]*".*

Dan l-istess Nutar xehed ukoll bil-mezz tal-affidavit dwar inkontru li kellu ma' Giuseppe Vassallo gurnata qabel l-iffirmar ta' din l-iskrittura –

"Jien mort ghandu s-Siggiewi u dan qalli li ried jaghti raba iehor b'kumpens lil bintu[26]."

Barra minn dan, certifikat guramentat rilaxxat mit-tabib Louis Buhagiar ukoll gurnata qabel fit-3 ta' Gunju 1987[27] jghid hekk –

"I have examined today Mr Vassallo with a view to assessing his suitability to dictate his will.

He has sustained diffuse cerebrovascular disease in the past. However, he is well oriented to time, place and person and able to express his will ***or any other contract****…"*

F'kull kaz jekk ghall-grazzja tal-argument kien hemm xi pretensjoni min-naha tal-atturi li Giuseppe Vassallo kien inkapaci li jaghti l-kunsens tieghu fuq dik l-iskrittura, kwistjoni simili kellha tigi ndirizzata permezz ta' proceduri ad hoc quddiem il-qorti kompetenti.

Ghal finijiet tal-artikolu 2 tal-Kap. 199 certament li l-konvenuta hi cessjonarja. Il-korrispondenza li ghaliha rreferew l-atturi, kemm fin-nota ta' sottomissjonijiet u fir-rikors tal-appell, mhi tal-ebda konsegwenza in kwantu jidher li saret qabel l-iskrittura tal-4 ta' Gunju, 1987. Hekk per ezempju fDok. NV7 kitbet x'kienet tippretendi li tinghata *"Bhala hlas ta' li hdimt s'issa u li nipproponi li nkompli nahdem il-quddiem irrid….. (2) Il-Fulija……"* B'daqshekk zgur li l-konvenuta ma kinitx qeghda taccetta li fl-1974 sehhet cessjoni tal-kirja fis-sena 1974. Fin-nota ta' sottomissjonijiet l-atturi argumentaw li d-dokument NV7:

"…. juri li l-art in kwistjoni ma kinitx fil-pussess taghha imma kienet fil-pussess tal-ahwa kollha bi ftehim bejniethom u ma' missierhom kif ghadha sal-gurnata tal-lum u li l-abitant kien ghadu fil-pussess ta' Ganni Vassallo".

Irrispettivament fil-pussess ta' min kienet ir-raba', dak li kellu jigi determinat hu jekk l-atturi kinux jikkwalifikaw bhala cessjonarji tal-kirja b'dak li sar fis-sena 1974. Wara kollox kienu huma li bbazaw il-pretenzjoni li huma inkwilini fuq it-tezi li Giuseppe Vassallo ceda l-kirja fl-1974 lill-uliedu parti fil-kawza. Ghalhekk il-prova regina li kellhom jaghmlu kienet il-kitba li biha saret l-allegata cessjoni tal-kirja. Prova li kif accennat qabel baqghet ma saritx gialadarba ma giet prezentata l-ebda skrittura ffirmata minn Giuseppe Vassallo. Wiehed jista' jressaq xhieda kemm irid, pero' jekk m'hemmx il-kitba ser ifalli fl-argument tieghu. Veru li wkoll mid-dokument NV6 hu evidenti li l-konvenuta kienet taf ben tajjeb x'ghamel missierha cjoe', *"…. Dawwar ir-raba' minn fuq biljett ghall-fuq iehor…"*, pero' din m'hijiex il-prova mehtiega ghal finijiet ta' cessjoni ta' kirja. Minkejja li l-Ghammieri r-

[26] Fol 200F.

[27] Fol 200Q u fol 200P.

raba' ma baqghetx registrata f'isem Giuseppe Vassallo, hu baqa' l-inkwilin tant li l-ircevuti tal-hlas tal-kera baqghu johorgu f'ismu.

Hu veru wkoll li d-definizzjoni ta' 'cessjonarju tal-kirja' fil-Kap. 199 tinkludi: *"il-persuna li tkun attwalment tgawdi l-kirja bil-kunsens espress jew tacitu tal-kerrej"*, pero dan fejn ma jkunx hemm cessjonarju jew sub-konduttur tal-kirja. F'dan il-kaz hemm ic-cessjoni ta' kirja li saret f'Gunju, 1987. Din hi l-uniku cessjoni ta' kirja li saret prova taghha.

Ghal dawn il-motivi tichad l-appell bl-ispejjez kontra l-appellanti.

Anthony Ellul.